

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/75596
GK 64

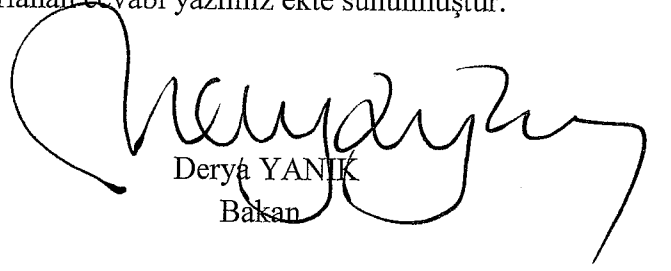
Sayı : 72079556-610- 10
Konu : Soru Önergesi (7/75596)

04.01.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 13.12.2022 tarihli ve 1132459 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Van Milletvekili Sayın Muazzez ORHAN IŞIK tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/75596 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

Van Milletvekili Sayın **Muazzaz ORHAN IŞIK**'a Ait 7/75596 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önermesine İlişkin Cevap Metni

Ülkemizde engellilik politikası gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde yaşanan gelişmeler doğrultusunda belirlenmektedir. Bu çerçevede, Ülkemizin engellilik politikasının dayanağını başta Anayasamız olmak üzere 2009 yılında tarafı olduğumuz EHİS ve engellilik alanında çerçeve kanun niteliğinde olan 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun oluşturmaktadır.

Bunun yanı sıra, engelli nüfusa ilişkin veri ihtiyacını gidermek için Bakanlığımız bünyesinde oluşturulan, kamu kurum ve kuruluşlarındaki Engelli Sağlık Kurulu Raporlarını esas alan "Ulusal Engelli Veri Sistemi" ile Bakanlığımızca veriye dayalı politika oluşturulmakta, hizmetlerin niteliği ve çeşitliliği artırılarak, yaygınlaştırılmaktadır. Söz konusu engelli sağlık kurulu raporları Sağlık Bakanlığı e-rapor sistemi üzerinden alınmaktadır.

Diğer taraftan, Ülkemizde engelli kadın ve kız çocukları dâhil engelli bireylerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını temin ve teşvik etmek üzere alınması gereken tedbirler politika düzeyinde benimsenmiştir. Engellilik konusunun tüm politika alanlarında gözetilmesi ve hak temelli bir yaklaşımla kurgulanması ile engelli bireylerin politika oluşturma ve karar alma mekanizmalarına katılımının temin edilmesi Bakanlığımız engellilik politikasının ana unsurlarını oluşturmaktadır.

Bakanlığımızca yürütülen Bakım Hizmeti Kalite Standartları (BHKS) uygulama çalışmaları kapsamında engelli ve yaşlı bakım kuruluşlarımıza yönelik BHKS uygulama esasları arasında "Erişilebilirlik Belgesi" yer almaktadır. Bu doğrultuda, kalite standartlarına uygunluğu değerlendirilen kuruluşların Erişilebilirlik Belgesi'ne sahip olması beklenmekle birlikte bu konuda farkındalık yaratmak ve kuruluşları buna hazırlamak amacıyla Erişilebilirlik Belgesine sahip olunması çekirdek puan olarak belirlenmiş olup BHKS puanına etki edecek bir unsurdur.

Ayrıca, 5378 Kanun ile kamu kullanımına açık binalar, açık alanlar ve şehir içi toplu taşıma araçlarında erişilebilir düzenlemeler yapılması için sorumlulara süre verilerek, erişilebilirlikle ilgili olarak ilk kez mevzuatta yaptırım düzenlenmiştir.

5378 sayılı Kanunun geçici 2 nci ve geçici 3 üncü maddelerinde, yapılı çevrenin ve şehir içi toplu taşıma hizmetlerinin engelliler için erişilebilir hale getirilmesi hususunda ilgili kurum, kuruluş, gerçek ve tüzel kişilere tanınan süreler düzenlenmiştir. Geçici 2 nci madde ile bina ve açık alanların erişilebilir hale getirilmesine ilişkin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 8 yıllık süre öngörülmüş, bu süre, 07.07.2013 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Kanunun geçici 3 üncü maddesinde öngörülen geçiş süreci ise toplu taşıma hizmetlerinin türü ve araçların özellikleri göz önünde bulundurularak ayrı ayrı belirlenmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile şehir içi toplu taşıma hizmeti veren otobüsler ve raylı sistemler, Komisyonlar tarafından 2013 yılından bu yana denetlenmektedir. Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği ile illerde valilikler bünyesinde kurulan komisyonlar denetimlerine devam etmekte, vatandaşlar tarafından komisyonlara başvuru yapılabilmektedir.

Kanunda bahsi geçen diğer toplu taşıma hizmetleri için ise Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonu tarafından gerekli bulunması halinde ek süre verilebileceği düzenlenmiştir. Yapılan bu düzenlemeler erişilebilirlik için süre uzatımı veya öteleme değildir.

Ülkemizde yapılı çevrenin planlanması, ruhsatlandırılması ve inşası ile ilgili temel yasal düzenleme olan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun uygulama yönetmeliği olan "Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği"nin yayım aşamasında Bakanlığımız tarafından teknik alt yapısı oluşturulan erişilebilirlik standartlarına ilişkin hükümler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına iletilmiştir.

Bakanlığımızca tüm Bakanlıklara ve ilgili kurumlara her yıl bütçe hazırlık döneminde "Erişilebilirlik Ödeneğine Yer Verilmesi"yle ilgili hatırlatma yazısı gönderilmektedir. Talebimiz üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından erişilebilirlik ile ilgili harcamalarının izlenebilmesi için Program Bütçede "Engellilerin Ekonomik ve Sosyal Hayata Katılımı" alt programının "Engellilerin Erişilebilirliğinin Sağlanması" faaliyeti açılmıştır.

Bakanlığımız tarafından Erişilebilirlik Destek Projeleri (UDEP/ERDEP) ile örnek uygulamalar yapılarak, erişilebilirliğin yaygınlaştırılması ve bu konuda farkındalık sağlanması amaçlanmıştır.

Erişilebilirlik alanında uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından "2020 Erişilebilirlik Yılı" ilan edilmiştir. 2020/1 sayılı 2020 Erişilebilirlik Yılı Duyurusu Genelgesi 28/01/2020 tarihinde yayımlanmıştır.

Binaların, erişilebilir hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlerin rapor olarak temin edilmesini sağlayacak ve erişilebilirlik belgesi alınmasını teşvik edecek bir formül olan Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ERDEM) kullanıma açılmıştır.

Mimar ve mühendislerin tasarımın ilk aşamasından son aşamasına kadar başvurabileceği, açıklayıcı metinlerin yanı sıra mimari çizimlerin üç boyutlu görseller ile desteklendiği, aynı zamanda akademisyenler için kaynak niteliğindeki Erişilebilirlik Kılavuzu yayınlanmıştır.

Ulusal standartları baz alan ve mevzuattaki son düzenlemeleri de içeren Erişilebilirlik Kılavuzu kapsamında kurgulanan, adım adım yapılması gerekenleri görsel olarak açıklayan ve erişilebilir mekânların simülasyonu niteliğinde bir "Erişilebilirlik Animasyonu" hazırlanmıştır.

Erişilebilirlik ile ilgili bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2011 yılından bu yana 23.362 yönetici ve teknik personele eğitim verilmiştir.

2020 Erişilebilirlik Yılı kapsamında erişilebilirlik konusunda çalışmalar yapan kamu veya özel kurum ve kuruluşlar ile gerçek kişilerin; engelli bireylerin sosyal ve ekonomik hayata katılımına ve kamu hizmetlerinden yararlanmalarına katkı sağlayan proje, uygulama ve hizmetlerini kamuoyuna duyurmak; erişilebilirlik alanında çalışmaların artırılmasını teşvik etmek amacıyla 9 kategoride "Erişilebilirlik Ödülleri" duyurusu açılmıştır. 1.075 başvuru alınmış ve ödül almaya hak kazananlara ödülleri 22/03/2021 tarihinde verilmiştir.

Kentlerimizi yapılandıran Belediyelerin erişilebilirlik standartlarını eksiksiz olarak uygulamalarına destek olmak ve sahada yaşanan sorunlara çözüm bulunması hedefiyle "Erişilebilirlik Atölyeleri"; "Kaldırımlar", "Yaya Geçitleri" ve "Duraklar" başlıklarında toplam 50 adet atölye yapılmıştır.

İnternet sayfalarının erişilebilir olarak tasarlanması ve mevcut kamu kurumu internet sayfalarının erişilebilir hale getirilmesi ve konu ile ilgili farkındalık oluşturulması amacıyla "Erişilebilirlik Atölyeleri: Web Erişilebilirlik Eğitimleri" düzenlenmiştir.

Tüm bu mevzuat çerçevesinde erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır. Bakanlığımız uygulayıcı değil erişilebilirlik ile ilgili politikaların

belirlenmesi ve bunların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması ile görevlidir ve bu görevler kapsamında çalışmalarını yürütmektedir.

Bunun yanı sıra, Bakanlığımıza bağlı engelli ve yaşlı kuruluşlarımızın mevcut durumunun ortaya konularak kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla başta erişilebilirlik olmak üzere farklı konularda toplam 53 soruyu içeren anket 307 kuruluşumuza uygulanmış olup anketten elde edilen veriler doğrultusunda erişilebilirliği de içerecek şekilde analizler yapılmıştır.

5378 sayılı Kanun'un yayımlanmasının hemen ardından Bakanlığımız taşra ve merkez teşkilatında muhtelif illerde işaret dili tercümanı istihdam edilmiştir. Bu kapsamda; "Adana, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Batman, Bursa, Çanakkale, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, Isparta, İstanbul, İzmir, Karabük, Kırıkkale, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Kütahya, Mersin, Muğla, Niğde, Sakarya, Sivas, Trabzon, Uşak, Yalova" olmak üzere toplam 35 ilde 58 Türk İşaret Dili tercümanı işitme engelli vatandaşlarımıza hizmet vermek üzere hizmetlerine devam etmektedir. 25 yeni tercümanın daha istihdamına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Ayrıca, Bakanlığımızda şube müdürü ve üzeri kadrolarda 11 engelli personel çalışmaktadır.

Bakanlığımız tarafından 2018-2022 yılları arasında engelli bireylerin rehabilitasyonu ve habilitasyonu için ayrılan bütçe aşağıdaki gibidir:

YILLAR	AYRILAN BÜTÇE TUTARI (TL)
2018	7.885.149.435,22
2019	9.580.419.616,69
2020	10.945.578.749,35
2021	13.132.569.922,48
2022	22.218.515.255,56
TOPLAM	63.762.232.979,30

Ulusal Engelli Veri Sisteminde kayıtlı ve hayatta olan engelli sayılarına ilişkin bilgiler, "Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni" Bakanlığımız internet sayfasında; engellilere ilişkin veriler ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) internet sayfasında yayımlanmaktadır.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.